

Ilmastonmuutos kunnissa

Ilmastonmuutosta ei voida enää peruuttaa, mutta muutosta voidaan edelleen hi maapallon keskilämpötilan nousu alle kahteen asteeseen esiteolliseen aikaan ve (Ympäristö.fi)

Ilmastonmuutoksen hillintä edellyttää päästövähennystoimia kaikilla yhteiskunn: maatalous ja energia. Ilmastotavoitteiden kannalta merkittävää on myös aikaans toimilla.

Etelä-Karjalan päästöt vuonna 2023:

■ Kulutussähkö	■ Sähkölämmitys
■ Kaukolämpö	■ Öljylämmitys
■ Muu lämmitys	■ Teollisuus
■ Työkoneet	■ Tieliikenne
■ Raideliikenne	■ Vesiliikenne
■ Maatalous	■ Jätteiden käsittely
■ F-kaasut	

Työkalun toteutus

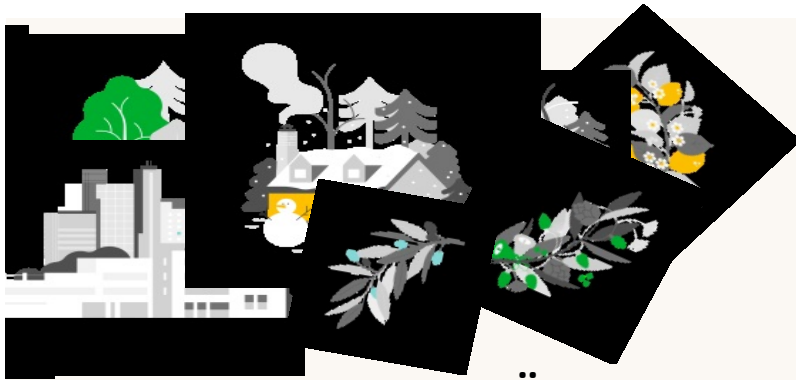
Työkalu on toteutettu kuntien ilmastosuunnitelmien seurannan tueksi Ilmastosuunnitelman rahoittama. Työkalu on laadittu vastaamaan kuntien ilmastosuunnitelmia ja sen

Lähteet: Ympäristö.fi. Ilmastonmuutoksen hillintä. <https://www.ymparisto.fi/fi/>
SYKE - Kuntien ja alueiden KHK-päästöt. <https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/>

**Euroopan unionin
osarahoittama**

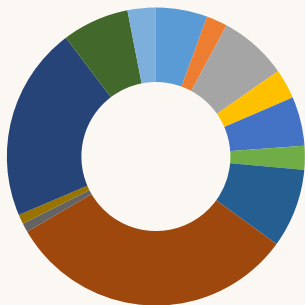

ILMANKÄYTTÖALUEIDEN SEURANTATYÖKALU

Ilmankäyttöaluetta ja siihen voidaan varautua. Pariisin ilmastopöytäkirjassa sitouduttiin rajaamaan kasvihuonekaasupäästöjä. Vuonna 2024 maapallon keskilämpötilan nousu ylitti 1,5 asteen rajan.

Ilmankäyttöaluetta on sektoreilla. Merkittävimmät päästökokonaisuudet Etelä-Karjalassa ovat liikenne, maankäyttö ja rakentaminen. Päästöjä voidaan saada vähentämään esimerkiksi uusiutuvan energian tuotannolla tai maankäyttösektorin

Etelä-Karjalan
kasvihuonekaasupäästöt 2023 (SYKE)

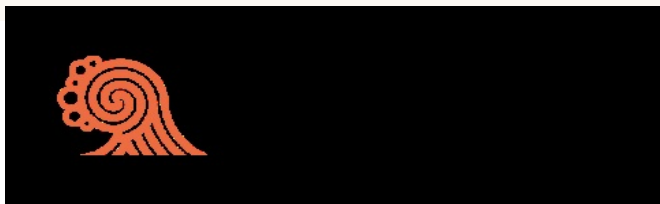

n vaikutuksia Etelä-
ässä (video)

Ilmastonmuutoksen vaikutuksia Etelä-
Suomen talvessa (video)

unnitelmat toteutukseen Etelä-Karjalassa -hankkeessa, joka on Etelä-Karjalan liiton toteutus pohjautuu ilmastonmuutoksen sopeutumistoimenpiteiden seurantatyökaluun.

ymparistoiheet/ilmasto-muutoksessa/ilmastonmuutoksen-hillinta;
uomi.fi/

ETELÄ-
KARJALA

Ilmastosuunnitelman seurannasta vastaava kunnan työntekijä voi koordinoida työkalan ympäristölautakunnassa.

Excel-taulukon alareunassa on aihealuekohtaiset välilehdet, josta pääsee liikkumaan taulukon oikeasta alareunasta.

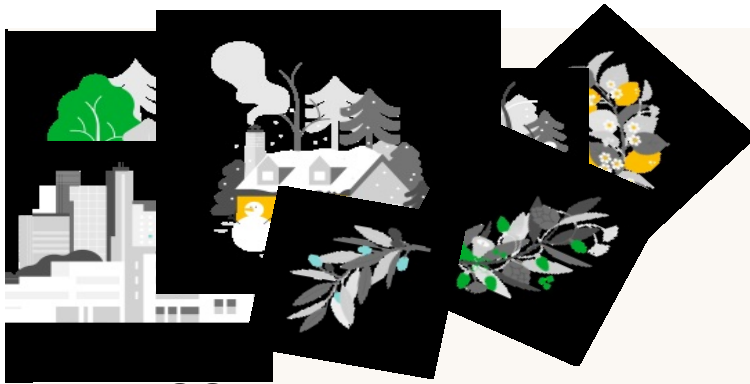
Kaikista aihealueista on kirjoitettu tiivistelmäteksti.

Toimenpiteiden vieressä olevasta alavetovalikosta valitaan se vaihtoehto, mikä

Ilmastosuunnitelman toteutus-prosentit kasvavat tehtyjen toimenpiteiden mukana ilmastosuunnitelman toteutus on, ja miten suunnitelmien toteutus etenee, kun i

Päästökehitys välilehdellä näkyy kunnan kasvihuonekaasupäästöjen kehitys SYKE julkaisemaan vuosittain hiilineutraalisuomi palvelussa (paastot.hiilineutraalisuomi.fi) taulukkoon.

Y KAYTTOOHJEET

työkalun käyttöä. Ilmastosuunnitelman mukaisesti seuranta on tarkoitus toteuttaa vuosittain

työkalua eteenpäin työkalussa. Suositeltava zoomaustaso on 100 %, minkä voi asettaa Excel-

on jo saavutettu. Vaihtoehtoja ovat: Ei toteutuksessa, Suunnittelu, Toteutus ja Valmis.

an. Prosentit ovat suuntaa antavia suuntaviivoja siitä, millä tasolla kunnan ilmastosuunnitelmien seuranta työkalua täytetään säännöllisesti seurannan yhteydessä.

En tuottaman käyttöperusteisten päästöjen aluelaskennan mukaisesti. Nämä luvut fi). Luvut ovat sivustolta ladattavissa ja uudet tulokset voi vuosittain lisätä välilehden

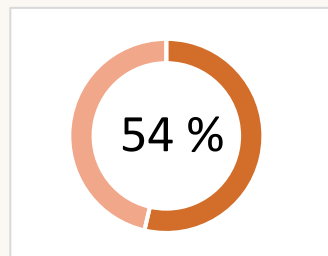

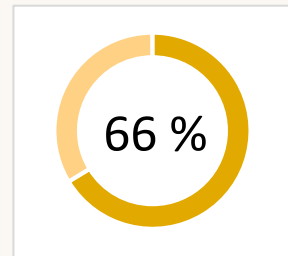
ILMASTOSUUNNITELMAN TOTEUTUMI

Tässä näet yhteenvedon ilmastosuunnitelman aihealueiden toteutumisen tilanti antavat suuntaviivoja siitä, millä tasolla kunnan ilmastosuunnitelman toteutus työkalua täytetään säännöllisesti ilmastosuunnitelman seura

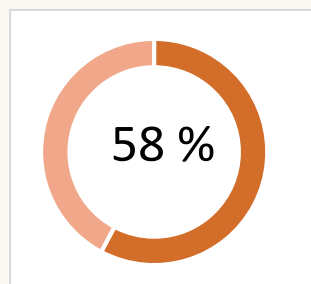
Katso myös "Päästökkehitys" -välilehdeltä päästöjen aluelaske

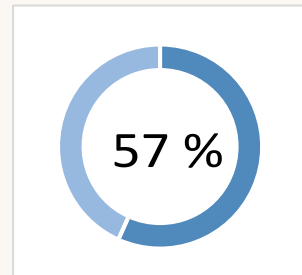
ILMASTOJOHTAMINEN

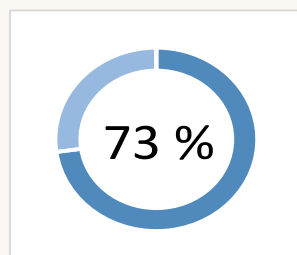
ENERGIA JA KULUTUS

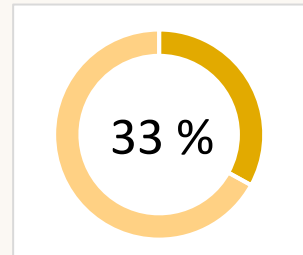
KESTÄVÄ RUOKAJÄRJESTELMÄ JA MAATALOUS

METSÄT, HIILINIELUT JA LUONNON MONIMUOTOISUUS

VESISTÖT JA POHJAVEDET

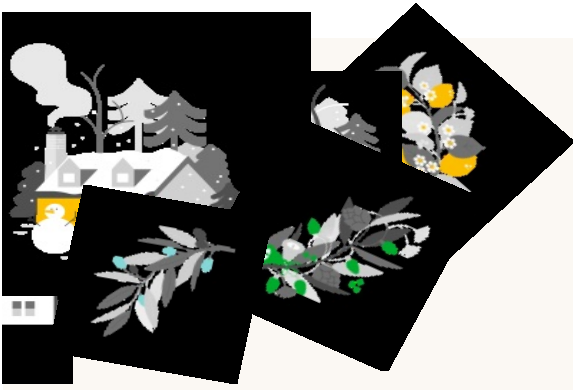
KIERRÄTYS JA KIERTOTALOUS

**Euroopan unionin
osarahoittama**

LAPPI

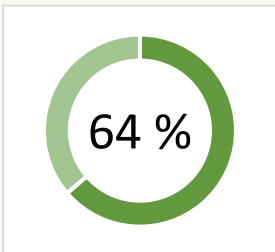

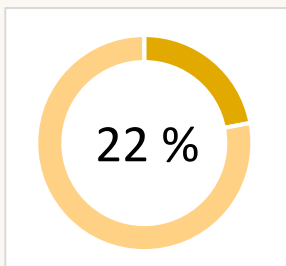
SEN TILANNE

eeesta täytettyäsi välilehdet. Prosentit
s on ja toimivat vertailuarvoina kun
annan yhteydessä.

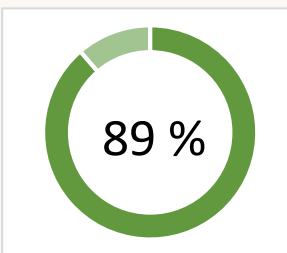
nnan kehityksestä.

KESTÄVÄ LIKKUMINEN

KESTÄVÄ MATKAILU

VIESTINTÄ JA OSALLISTAMINEN

Ilmastojohtaminen kunnassa tarkoittaa suunnitelmallista ja ta
energiatehokkuuden parantaminen sekä ilmatoriskien tunni
ohjauksessa ja maankäytön suunnittelussa. Ilmastotyön onnis
osaksi strategista johtamista vahvistavat kunnan kykyä vastat

Lue lisää ilmastojohtamisesta taulukon alta.

Toimenpide

Ilmastosuunnitelman seuranta
kunnan ympäristölautakunnassa
1 krt / vuosi

Kehitetään ilmastotyön sisäistä
organisoitumista ja viestintää

Hyödynnetään hankerahoitusta
ilmastotyön edistämiseksi sekä
itse hakien että
yhteishankkeisiin osallistumalla

Huomioidaan ilmastotyö
talousarviossa

Otetaan ilmastosuunnitelma
huomioon kuntastrategiassa ja
kunnan toimintakertomuksessa

Lisätään kaikkiin merkittäviin päätöksiin ja suunnitelmiin ilmastovaikutusten arviointi

Huomioidaan energiatehokkuus julkisissa hankinnoissa

Ilmastotyötä edistetään vapaaehtoisten sopimusten kautta

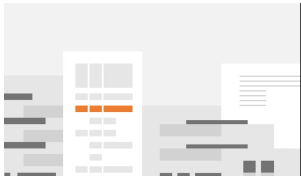
Lisätietoja ilmastonmuutokseen hillitsemisestä ilmastojohtamisesta

Kunnilla on keskeinen rooli ilmastonmuutoksen hillinnässä, siinä johtamisjärjestelmää hyödynnetään systemaattisesti ilmastotavoitteen saavuttamiseksi. Vahva ilmastojohtaminen tuo kunnalle hyötyjä: se voi vähentää ilmastovaikutuksia, säästää rahaa ja vahvistaa yhteiskuntaa. Ilmastotyön onnistuminen edellyttää selkeitä rooleja ja vastuuta. Kuntien tulee myös osallistaa asukkaat, yritykset ja yhteisöt ilmastotyöhön. Ilmastojohtaminen kunnassa on kokonaisvaltainen prosessi, johon osallistuu kaikki kunnan toimijat.

Lähteet:

Motiva. Ilmastojohtamisen reseptikirja. Viitattu: 22.10.2025.

ILMASTOJOHTAMINEN

avoitteellista toimintaa ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi. Ke
istaminen ja huomioiminen päätöksenteossa. Kunnan rooli ilmastotyössä näkyy esimer
stuminen edellyttää poikkihallinnollista yhteistyötä, selkeitä tavoitteita ja seuranta. Ki
ta ilmastonmuutoksen haasteisiin pitkäjänteisesti ja vaikuttavasti.

Toimepiteen kuvaus	Ei toteutuksessa
<ul style="list-style-type: none"> Seurataan ilmastosuunnitelman toimenpiteiden toteutumista, seurataan CO2 päästöjen kehitystä Syken palvelusta (korvaa SitoWise CO2-raportin).	Toteutus
<ul style="list-style-type: none"> Lisätään hallinnonalojen ja viestinnän välistä vuorovaikutusta ilmastotoimiin liittyen Viestinnälle tiedotetaan sisäisesti ilmastotyön etenemisestä ja sovitaan yhdessä ulospäin viestittävistä, kunnan päästövähennystoimiin liittyvistä sisällöistä	Toteutus
<ul style="list-style-type: none"> Seurataan kuntien ilmastotyön rahoitusmahdollisuuksia Ollaan aktiivisesti mukana hankesuunnitteluverkostoissa	Toteutus
<ul style="list-style-type: none"> Ennakoidaan tulevia hankintoja ja hankeyhteistyötä	Suunnittelu
<ul style="list-style-type: none"> Kunta jatkaa profiloitumistaan energiatyötavalliseksi ja luontoarvoja kunnioittavaksi kunnaksi.	Toteutus

	Suunnittelu
<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan Ministeriön julkaisemaan ohjeeseen ”Energiatehokkuus julkisissa hankinnoissa” • Hyödynnetään olemassa olevia verkostoja ja työkaluja hankintojen vähähiilisyyteen liittyen (Keino-osaamisverkoston palvelut ja koulutukset) • Tutustutaan Motivan Energiatehokkaat hankinnat –verkkokurssiin 	Suunnittelu
<ul style="list-style-type: none"> • Jatketaan Greenreality –kumppanuutta sekä Lappeenrannan kaupungin tukemista hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisessa (NetZeroCities) • Selvitetään muita mahdollisia vapaaehtoisia ilmastotyötä edistäviä sopimuksia 	Toteutus

amisen keinoin:

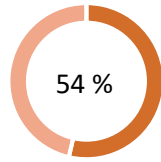
illä ne vaikuttavat merkittävästi alueellisiin päästöihin ja kestävän kehityksen edistämisen tavoitteiden saavuttamiseen, ei erillisenä toimintona, vaan osana normaalia strategista toimintaa kustannuksia, lisätä vetovoimaa ja parantaa kilpailukykyä. Johtajuus ilmastoasioissa on keskeisenä tekijänä yhteisön aktivoimisessa.

toimintatavat, poikkihallinnollista yhteistyötä, tavoitteiden sisällyttämistä strategiaan ja budjetointia ilmastotoimiin, ja hyödyntää kumppanuuksia ja verkostoja päästövähennysten vauhdittamiseksi, joka yhdistää strategisen suunnittelun, arjen päätöksenteon ja yhteisön osallistamisen

Saatavissa:

https://www.motiva.fi/files/1608/ilmastostrategia_2022-2025_eseptikirja.pdf

eskeistä on päästöjen vähentäminen,
kiksi rakennusten energiaratkaisuissa, liikkumisen
unnan johdon sitoutuminen ja ilmastotyön integrointi

Muistiinpano / vastuhenkilö

Ympäristönsuojeluviranomainen

Kunnan tiedottaja

Ympäristönsuojeluviranomainen, ollaan mukana Ilmastonmuutokseen sopeutuminen hankkeessa

Tekninen johtaja

Ympäristönsuojeluviranomainen, Luumäen Energia Oy

Tekninen johtaja

Tekninen johtaja

Tekninen
johtaja, ympäristönsuojeluviranomainen

seen. Ilmastojohtaminen tarkoittaa sitä, että kunnan
a johtamista.

a ei rajoitu vain kunnan johtoon. Kunnan johdon

ntiin sekä vaikuttavien toimenpiteiden seuranta.
tamiseksi.

yhteisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

[871/Motiva_Kuntien_ilmastojohtamisen_r](#)

Noin kolme neljäsosaa maailman hiilidioksidipäästöistä on perä uusiutuviin ja vähähiilisiin energiamuotoihin. Kunnissa suurimp auttaa tunnistamaan säästömahdollisuuksia ja ohjaamaan inve energian hyödyntäminen, tukevat kestävää kehitystä ja paranta

Lue lisää ilmastonmuutoksen vaikutuksista energiankulutukseen

Toimenpide

Kunnan kiinteistöt

Kehitetään kunnan kiinteistöjen lämmöntuotantoa edistäen kunnan kaukolämpölaitosten siirtymää pois polttoon perustuvista järjestelmistä

Panostetaan kunnan kiinteistöjen energiatehokkuuden kehittämiseen

Lisätään aurinkoenergian tuotantoa erillisvoimaloissa sekä kunnan kiinteistöjen katoilla ja muissa rakenteissa

Kehitetään entisestään uudis-, saneeraus-, purku- ja infrahankkeita koskevia vähähiilisiä ja energiatehokkaita käytäntöjä sekä hankintakriteerejä

Energiantuotanto kunnan alueella

Mahdollistetaan ja tuetaan tuulivoiman tuotantoa kunnan alueella

Tuetaan teollisen kokoluokan aurinkoenergiavoimaloiden rakentamista kaavoitus- ja luparatkaisulla

Mahdollistetaan ja edistetään energian varastointihankkeita omistajaohjauksen kautta sekä toimijoiden osalta kaavoitus- ja luparatkaisulla

Mahdollistetaan ja edistetään innovatiivisten energiaratkaisujen toteutumista kunnan alueella (esim. vetyteknologia, power to X)

Asukkaat ja yritykset

Näytetään esimerkkiä viestimällä asukkaille, yrityksille ja yhteisöille kunnan omista energiaviisaista toimenpiteistä

Kannustetaan asukkaita, yrityksiä ja yhteisöjä energiaremontteihin ja energiansäästöön

Kytetään energianäkökulma ja –neuvonta osaksi olemassa olevia tapahtumia

Kytetään energianäkökulma osaksi kunnan elinkeinopalveluja sekä muuhun yrittäjävuorovaikutukseen

Jatketaan Taavetin ja Jurvalan taajamien sekä haja-asutusalueiden elinvoimaisuuden kehittämistä, energiatehokkuus huomioiden

Lisätietoja ilmastonmuutoksen hillitsemisestä energiankulutusta

Uusiutuvan energian osuus Suomen energiankulutuksesta on kasvanut aurinkovoimasta. Uusiutuvan energian osuus onkin kasvanut viidennes julkisen kulutus vastasi 2024 neljännestä Suomen kokonaisenergian kulutuksesta neljännes.

Lähteet:

Ympäristö.fi. Ilmastonmuutoksen hillintä. Viitattu: 22.10.2025.

Tilastokeskus. Energia. Viitattu: 22.10.2025. Saatavissa: [tilastokeskus.fi](#)

Taulukon tekninen kortti

66 %

34 %

ENERGIA JA KULUTUS

äisin fossiilisten polttoaineiden käytöstä. Energiasektorilla päästöjä voidaan leikata se
ia kulutuskohteita ovat usein julkiset rakennukset, kuten koulut, päiväkodit, hoivayks
stointeja energiatehokkuuteen. Lisäksi energiatehokkaat ratkaisut, kuten LED-valaist
avat kunnan kriisinsietokykyä.

en taulukon alta.

Toimepiteen kuvaus	Ei toteutuksessa
<ul style="list-style-type: none"> Kun nykyinen hakelämpölaite on käyttöikänsä päässä	Suunnittelu ▼
<ul style="list-style-type: none"> Kytetään ilmastosuunnitelman tavoitteet kiinteistöstrategian toteutukseen	Valmis ▼
<ul style="list-style-type: none"> Toteutetaan kannattavat hankkeet selvityksen tulosten perusteella, tavoitteena 1 hanke / vuosi	Toteutus ▼
<ul style="list-style-type: none"> Huomioidaan vähähiilisyys jo suunnittelun alkuvaiheissa ja hankinnoissa Perustetaan uusia asuinalueita erittäin tarkasti harkiten Toiminnan tai käytön loputtua pyritään selvittämään kiinteistön jatkokäyttömahdollisuuksia	Suunnittelu ▼

<ul style="list-style-type: none"> • Osallistetaan asukkaita ja sidosryhmiä prosessien aikana • Huomioidaan myös tuulivoiman tuomat mahdollisuudet, kuten vetytalous 	<input type="text" value="Valmis"/> <input type="button" value="▼"/>
<ul style="list-style-type: none"> • Huomioidaan rakentamisen vaikutukset hiilinieluihin ja luonnon monimuotoisuuteen 	<input type="text" value="Valmis"/> <input type="button" value="▼"/>
<ul style="list-style-type: none"> • Tunnistetaan potentiaaliset alueet ja huomioidaan aluevarauksissa 	<input type="text" value="Valmis"/> <input type="button" value="▼"/>
<ul style="list-style-type: none"> • Tunnistetaan potentiaaliset alueet ja huomioidaan aluevarauksissa • Hyödynnetään alueen vahvaa osaamista ja tulevaisuuden mahdollisuuksia uusiutuvan energian tuotannossa 	<input type="text" value="Suunnittelu"/> <input type="button" value="▼"/>
<ul style="list-style-type: none"> • Viestitään säännöllisesti ja avoimesti uusiutuvan energian hankkeista 	<input type="text" value="Toteutus"/> <input type="button" value="▼"/>
<ul style="list-style-type: none"> • Viestitään saatavilla olevista rahoitusmahdollisuuksista, maksuttomasta neuvonnasta ja uusiutuvan energian hyödyistä 	<input type="text" value="Toteutus"/> <input type="button" value="▼"/>
<ul style="list-style-type: none"> • Esim. yrittäjäkahveille ja toripäivään 	<input type="text" value="Toteutus"/> <input type="button" value="▼"/>
<ul style="list-style-type: none"> • Tuodaan vähähiilisyys osaksi olemassa olevia käytäntöjä ja verkostoja 	<input type="text" value="Suunnittelu"/> <input type="button" value="▼"/>

<ul style="list-style-type: none"> • Varmistetaan lähipalveluiden pysyminen alueella ja houkutellaan uusia palveluntarjoajia kuntaan • Pidetään kiinteistöjen alueet siisteinä ja puistomaisina, lähivirkistysarvot huomioiden • Huomioidaan aluekehittämisessä taajamien lisäksi myös haja-alueet, esim. kylävierailut	<table border="1"><tr><td data-bbox="790 145 1045 257">Toteutus</td><td data-bbox="1045 145 1139 257"></td></tr><tr><td colspan="2" data-bbox="790 257 1139 499"></td></tr></table>	Toteutus			
Toteutus					

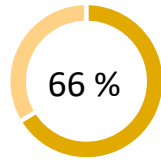
uksessa:

kasvanut viime vuosina ja kattaa siitä lähes puolet. Tästä suurin osa on puuperäisistä e viimevuosina kasvavalla tahdilla, kun uusia investointeja esimerkiksi aurinko- ja tuulipi ergiankulutuksesta. Ydinenergia on myös vähähiilinen energiamuoto ja sen osuus Suo

Saatavissa:

<https://www.ymparisto.fi/fi/ymparisto/ilmastonmuutos/ilmastonmuutos>

<https://stat.fi/tup/suoluk/suoluk>

ekä vähentämällä energiankulutusta, että siirtymällä
siköt ja vesihuoltolaitokset. Kulutuksen seuranta
us, älykkäät ohjausjärjestelmät ja uusiutuvan

Muistiinpano / vastuhenkilö

Luumäen Energia Oy, tekninen toimi,
selvitetty muita vaihtoehtoja nykyisen
rinnalle, biokaasulaitokselle on
ympäristölupa olemassa

Tekninen johtaja

Tekninen johtaja, jätevesilaitokselle ja
hyvinvointiasemalle asennettu,
lämpölaitokselle asennettu

Tekninen johtaja

Tuulivoimakaava hyväksytty valtuustossa.
Kunnanhallitus vastaa kaavoituksesta.

Kolme aurinkovoimakaavaa ja yksi
suunnittelutarveratkaisu. Kunnanhallitus
vastaa kaavoituksesta.

Kts. Edellä

Biokaasu, datakeskukset, Kunnanjohtaja
edistää.

Kunnan tiedottaja.

Kunnan tiedottaja.

Kunnanjohtaja

Kunnanjohtaja

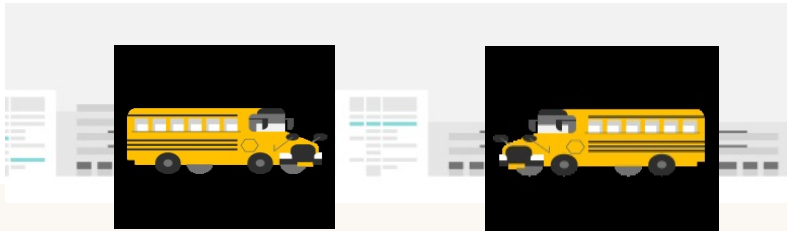
Kunnanjohtaja, tekninen toimi

energiälähteistä, mutta myös tuuli-, vesi- ja
uistoihin tehdään ja teknologiat kehittyvät. Palvelut ja
ömen kokonaisenergiankulutuksesta on noin

[ymparistoihteet/ilmasto-
ksen-hillinta](#)

[oluk_energia.html](#)

Kestävä liikkuminen on kunnissa tärkeä keino ilmaston voivat vähentää liikenteen päästöjä, parantaa ilmanlaat johdonmukaista johtamista.

Lue lisää ilmastonmuutoksen vaikutuksista liikennejärje

Toimenpide

Kunta ja henkilöstö

Hankitaan kuntaan vähäpäästöisiä kulkuneuvoja ja kuljetuspalveluita

Kehitetään yhteiskäyttöautojen houkuttelevuutta käyttöasteen nostattamiseksi

Kunta kannustaa käyttämään julkista liikennettä mahdollisuuksien mukaan esim. Koulutusmatkoihin

Jatketaan verovapaan polkupyöräedun tarjoamista kunnan henkilöstölle

Asukkaat

Huomioidaan kaavoituksessa ilmastovaikutusten arvioinnit, jotka voivat sisältää muun muassa liikenteen näkökulman

Jatketaan aktiivista edunvalvontaa, jotta raideliikennettä voitaisiin hyödyntää

Kehitetään julkista liikennettä, muun muassa linja-autoliikennettä

Osallistutaan matkaketjujen, liikkumispalveluiden, kutsupohjaisten ratkaisujen ja kimpakyytiratkaisujen kehittämiseen

Toimeenpannaan pyöräilyn ja kävelyn kehittämissuunnitelman mukaiset toimet kevyen liikenteen edistämiseksi

Lataus- ja tankkausinfra

Mahdollisesta sähköauton lataus julkisissa kiinteistöissä

Mahdollistetaan yksityisten sähköauton latauspisteiden toteutus kunnan alueella ja tuetaan latausverkoston kehittymistä

Kehitetään sähkölinja-autojen latausmahdollisuutta

Viestitään kestävä liikumisen mahdollisuuksien etenemisestä

Lisätietoja ilmastonmuutoksen hillinnästä liikenteessä

Liikenne on yksi suurimmista päästölähdesektoreista, josta on vähennettävä päästöjä, ja puolittaa päästöt vuoden 2005 tasoon vertaamalla. Liikkumisen kestävyttä voi parantaa kuntatasolla erilaisilla toimenpiteillä.

- Joukkoliikenteen resurssien vahvistaminen
- Kävelyyn ja pyöräilyyn kannustaminen, kevyen liikenteen edistämistä
- Yksityisautoilun vähentämiseen kannustaminen
- Yhteiskäyttöautopalvelujen mahdollistaminen ja tarjoaminen
- Julkisen liikenteen käyttövoiman valitseminen vähäpäästöiseksi
- Sähköauton latauspisteiden lisääminen julkisten kiinteistöjen alueille

Lähteet:

Ympäristö.fi. Ilmastonmuutoksen hillintä. Viitattu: 22.10.2025.

Ympäristö.fi. Liikkuminen. Viitattu 22.10.2025. Saatavissa: <https://ymparisto.fi/tema/ilmastonmuutos/ilmastonmuutoksen-hillinta/hiilivaikutukset/liikkuminen>

paastot.hiilineutraalisuomi.fi SYKE - Kuntien ja alueiden hiilivaikutusten inventointi

Taulukon tekninen kortti

64 %   36 %

KESTÄVÄ LIKKUMINEN

muutoksen hillinnässä, sillä tieliikenne on Etelä-Karjalan suurin päästösektori. Edistän
tua ja lisätä asukkaiden hyvinvointia. Liikkumisen ohjaaminen vähäpäästöisiin vaihtoe

estelmään taulukon alta.

Toimepiteen kuvaus	Ei toteutuksessa
<ul style="list-style-type: none"> Vähintään lainsäädännön mukaisesti Huomioidaan vähäpäästöisyys myös työkonehankinnoissa	Toteutus <input type="button" value="▼"/>
<ul style="list-style-type: none"> Selvitetään asukkaiden ja mökkiläisten tarpeita ja toiveita yhteiskäyttöautoon liittyen Tiedotetaan yhteiskäyttöautojen käyttömahdollisuuksista	Toteutus <input type="button" value="▼"/>
	Suunnittelu <input type="button" value="▼"/>
	Ei toteutuksessa <input type="button" value="▼"/>
<ul style="list-style-type: none"> Tunnistetaan yhdyskuntarakenteen ja palveluiden sijaintien merkitys liikkumisen tarpeisiin	Toteutus <input type="button" value="▼"/>
<ul style="list-style-type: none"> Tunnistetaan raideliikenteen tärkeys tieliikenteen päästöjen vähentämiseksi	Suunnittelu <input type="button" value="▼"/>

<ul style="list-style-type: none"> • Jatketaan aktiivista työtä kunnan toimintamahdollisuuksien puitteissa 	<input type="text" value="Valmis"/> <input type="button" value="▼"/>
<ul style="list-style-type: none"> • Otetaan käyttöön Commu-sovellus • Edistetään naapuriavun ja kutsutaksipalveluiden järjestymistä • Tehdään yhteistyötä muiden alueellisten toimijoiden kanssa 	<input type="text" value="Toteutus"/> <input type="button" value="▼"/>
<ul style="list-style-type: none"> • Kytetään kehittämissuunnitelman toimeenpano ilmastosuunnitelman toimeenpanoon, jotta voidaan tunnistaa vaikuttavimpia toimia ja synergioita 	<input type="text" value="Toteutus"/> <input type="button" value="▼"/>
<ul style="list-style-type: none"> • Lainsäädännön mukaisesti • Tiedotetaan latausmahdollisuuksista ja käytännöistä 	<input type="text" value="Valmis"/> <input type="button" value="▼"/>
<ul style="list-style-type: none"> • Huomioidaan kaavoituksessa 	<input type="text" value="Toteutus"/> <input type="button" value="▼"/>
<ul style="list-style-type: none"> • Huomioitu ja kehitetään uuden terveysaseman rakentamisen yhteydessä 	<input type="text" value="Valmis"/> <input type="button" value="▼"/>
<ul style="list-style-type: none"> • Kunta jatkaa kiinnostavan imagon rakentamista, jolla vetovoimaisuutta saadaan lisättyä ja pidettyä yllä myös 6-tien kulkijoille 	<input type="text" value="Toteutus"/> <input type="button" value="▼"/>

i:

onka vuoksi sen potentiaali päästövähennyksissä on suuri. Suomen tavoitteena on sa
rrattuna vuoteen 2030 mennessä.

isilla toimenpiteillä, kuten:

een väylien kunnossapito

aminen

ästäisemmäksi, kuten sähkö

istöjen tonteille

0.2025. Saatavissa:

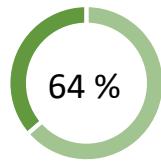
<https://www.ymparisto.fi/fi/ymparisto/ilmastonmuutos/ilmastonmuutos>

sa:

<https://www.ymparisto.fi/fi/kasvatustieteiden tutkimuskeskus>

i KHK-päästöt. Viitattu: 12.1.2026

<https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/>

nällä kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä kunnat
ehtoihin vaatii suunnittelua, yhteistyötä ja

Muistiinpano / vastuhenkilö

Tekninen johtaja, sähköauto on

Kunnan tiedottaja.

Koko kunta.

Veroetu päättynyt.

Kunnanhallitus.

Kunnanjohtaja.

Uudet pysäkit keskustassa, tekninen johtaja

Commu-sovellus käytössä, kunnanjohtaja.

Liikenneturvallisuuksuunnitelmassa huomioitu myös kevyenliikenteen edistäminen, kunnanjohtaja

Tekninen johtaja

Torille tehty, tekninen johtaja

Tekninen johtaja

Kunnan tiedottaja.

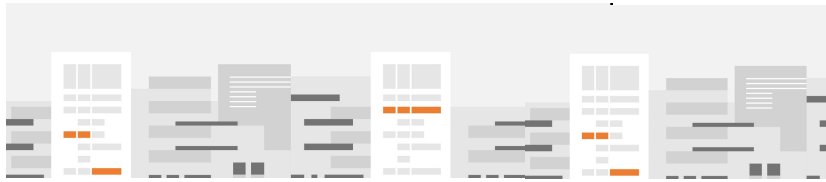
avuttaa kokonaan päästötön liikenne vuoteen 2045

[ymparistoiheet/ilmasto-
ksen-hillinta](#)

[kestava-arki/liikkuminen](#)

[suomi.fi/](#)

Kestävä ruokajärjestelmä edistää ilmastotavoitteita, luonnonvarojen säilymistä ja yhteistyöhön eri toimijoiden välillä. Kunta voi vaikuttaa

Lue lisää ilmastomuutoksen hillinnästä ruokajärjestelmän avulla.

Katso video maatalouden päästöjen muodostumisesta:

<https://www.youtube.com/watch?v=TtxRzGY-6ww>

Toimenpide

Tuetaan paikallisten maatalousyrittäjien siirtymää kohti kestävä ruokajärjestelmää

Kannustetaan asukkaita ilmastokestäviin ruokavalintoihin

Tavoitellaan kunnan ruokapalveluiden ja –hankintojen hiilijalanjäljen pienentämistä

KESTÄVÄ RUOKAJÄRJESTELMÄ

onnonvarojen säästämistä ja paikallista elinvoimaa. Se perustuu vastuulliseen ruoantuotantoon ja ruokajärjestelmän kestävyysmuun muassa hankinnoilla, ruokapalveluilla ja maanviljelyssä taulukon alta.

Toimepiteen kuvaus	Ei toteutuksessa
<ul style="list-style-type: none"> • Kunta osallistuu ja järjestää muiden toimijoiden kanssa yhteisiä keskusteluja maatalousyrittäjien ja sidosryhmien kanssa (mm. lounastapaamiset) • Vuoden maaseutuyrittäjän valinnassa tuodaan osaksi kriteeristöä ilmastokestävät valinnat ja toimintamallit	Toteutus
<ul style="list-style-type: none"> • Viestitään asukkaille ruokavalintojen ilmastovaikutuksista (mm. Syken kulutusperusteisten päästöjen kautta) • Osallistutaan ilmastokestävään ruokailuun liittyviin teemaviikkoihin ja kampanjoihin (mm. Hävikkiruokaviikko)	Suunnittelu
<ul style="list-style-type: none"> • Kunnan edustaja viestii hankintarenkaan tapaamisissa kunnan ilmastotavoitteista ja tahtotilasta vähähiilisiin ruokahankintoihin (mm. lähi- ja luomuruoka) • Jatketaan hyviä käytäntöjä hävikkiruoan hyödyntämiseksi ja kehitetään uusia	Toteutus

<ul style="list-style-type: none"> • Valjastetaan opetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilökuntaa tukemaan asennemuutosta liittyen kasvisruokaan • Kasvatetaan kasvisruoan osuutta • Jatketaan hyviä käytäntöjä hävikkiruoan määrän tarkastelussa • Kunta viestii koululaisten maatilavierailuista • Vaalitaan ja viestitään alueen vahvasta metsästyks- ja kalastusperinteestä 	<div data-bbox="805 219 1139 295" style="border: 1px solid gray; padding: 2px;"> Toteutus ▼ </div>
--	---

telmässä:

n lehmien ruoansulatuksessa muodostuvasta metaanista, viljelysmaan orgaanisen air (kestävässä ruokajärjestelmässä kestävä maatalouden toteuttaminen on kannattavaa suus, ekologisuus ja innovaatiot.

uttaa kunnassa esimerkiksi seuraavin keinoin:

eminen

0.2025. Saatavissa:

<https://www.ymparisto.fi/fi/ymparisto/ilmastonmuutos>

itavissa:

<https://www.ymparisto.fi/fi/kasvisruoka>

telmä? Viitattu: 23.10.2025. Saatavissa:

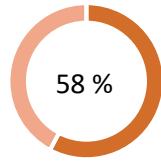
<https://www.sitra.fi/julkaisut>

asupäästöt Suomessa. Viitattu 14.1.2026 Saatavissa:

<https://www.youtube.com/watch?v=...>

enta. Viitattu: 14.1.2026

<https://helda.helsinki.fi/serve>

uotantoon, resurssiviisaaseen kulutukseen ja
nkäytön ratkaisuilla.

Muistiinpano / vastuuhenkilö

Maaseutuyrittäjien
palkitsemistilaisuudet, kunnanjohtaja, maaseutuviranomainen

Kunnan tiedottaja, sivistystoimi

Sivistystoimi, kilpailutus

Sivistystoimi,

neen hajoamisesta johtuvasta typen vapautumisesta
a, jolloin pystytään paremmin ottamaan huomioon

[ymparistoaiheet/ilmasto-](#)

[ksen-hillinta](#)

[kestava-arki/fiksu-ruokavalio](#)

[/miten-suomeen-rakennetaan-kestava-ruokajarjestelma/#publication-content](#)

[/atch?v=TtxRzGY-6ww](#)

[er/api/core/bitstreams/c6654d08-a1f3-4ffb-8244-e1f56c5839ee/content](#)

Metsät ovat merkittävä hiilivarasto ja hiilinielu. Kasvaessa hiilinieluna. Vastaavasti vanha suojeltu metsä on hiilensidontametsä toimii tärkeänä hiilivarastona.

Hiilensidontaa lisäämään käytettäviä toimenpiteitä ovat uudistaminen ja metsittäminen. Hiilen varastointia lisäävä peitteelliset metsänkäsittelytavat ja huonotuottoisten ojit

Hiilitaseen kannalta on syytä tarkastella paitsi elävän kasvun kuten CH₄ ja N₂O päästöjä - sekä metsämailla että muualla päästötarkastelusta. Erityisesti turvemaat ovat merkittävä

Lue lisää ilmastonmuutoksen hillinnästä metsissä ja luonnossa

Toimenpide

Metsät ja hiilinielut

Jalkautetaan
ilmastosuunnitelman tavoitteet kunnan
metsänhoitosuunnitelmaan

Huomioidaan hiilinielut ja luonnon monimuotoisuus hankkeissa ja kaavoituksessa

Varmistetaan, että hankkeet, joilla voi olla merkittäviä luontovaikutuksia, ovat sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä pohjalla

Luonnon monimuotoisuus

Tehdään monimuotoisuustyötä omassa kunnassa sekä osallistutaan laajempaan yhteistyöhön

Lisätään lasten ja nuorten luontotietämystä ja –kontakteja

Edistetään luonnon monimuotoisuutta perustamalla ketoja ja niittyjä

Ollaan hankeyhteistyön kautta sekä itse aktiivisesti mukana toteuttamassa kosteikko- ja vesiensuojeluhankkeita

Lisätietoja ilmastonmuutoksen hillitsemisestä luonnossa:

Metsät ja luonto ovat suuria osia Suomen hiilinieluista. Ne varmistavat sen, että metsänhoito on kestävä ja hiilivarastot pysyvät hiilidioksidin paljon pidemmän ajan. Vaikka puuaines on yksi suurin hiilinielut, se ei ole ainoa.

Maankäytöllä voi olla ympäröivään luontoon vaikutusta. Asutuksen tiivistyminen voi vähentää tarvetta liikkua henkilöautolla. Niityt, monimuotoisuuden hankkeet, nuorten luontokasvatukset ja luontokasvatukset ovat osa luonnonsuojelua.

Lähteet:

Ympäristö.fi. Ilmastonmuutoksen hillintä. Viitattu: 22.10.2025.

LUKE. LULUCF-sektori. Viitattu 20.1.2026. Saatavissa: [luke.fi](#)

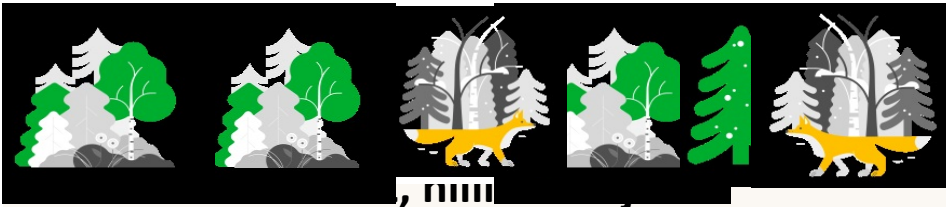
Suomen Ilmastopaneeli. Ilmastopaneelin raportti: Turvemaider Suomessa hyödynnetty vain vähän. Viitattu: 20.1.2026. Saatavissa: [ilmastopaneeli.fi](#)

Metsähallitus. Ilmastoviisas metsätalous on hiilen sidontaa ja vesiensuojelua. Viitattu: 20.1.2026. Saatavissa: [metsa.fi](#)

Taulukon tekninen kortti

57 %

43 %

luonnon monimuotoisuus

ian metsä sitoo hiiltä ilmakehästä. Jos metsien puuston kasvu on suurempi, kii-
nonnan suhteen tasapainossa - hiiltä sitoutuu hitaasti kasvavaan puustoon ja sit

ksimerkiksi lannoitus, kunnostusojitus, uudistaminen käyttäen jalostettuja siem-
it kasvatustiheyden nostaminen, kiertoajan pidentäminen, metsätalouden rajo-
tettujen soiden ennallistaminen. (Metsähallitus)

ribiomassan hiilen määrää, myös kuolleen puuaineksen, karikkeen ja maaperär-
a maankäytön alueella. Usein puhutaan LULUCF -sektorista, eli maankäytön, m-
ä hiilivarasto, jonka merkitystä ilmastonmuutoksen hillinnässä ei voi sivuuttaa.

alta:

Toimepiteen kuvaus	Ei toteutuksessa
<ul style="list-style-type: none"> • Tuodaan kunnan ilmastotavoitteet metsänhoitosuunnitelman päivityksen yhdeksi lähtökohdaksi • Lisäksi määritellään metsien hyvinvointia ja terveyttä koskevat tavoitteet • Hyödynnetään ajantasaista tutkimustietoa kestävän metsänhoidon käytännöistä ja hyödyistä • Lisätään luonnonsuojelualueita mahdollisuuksien mukaan • Tuodaan olemassa oleva inventointi- ja hiilitasetieto osaksi metsäsuunnitelman päivitysprosessia	<input type="text" value="Suunnittelu"/>

<ul style="list-style-type: none"> • Selvitetään kaava- ja lupaprosessien yhteydessä vaikutukset hiilinieluihin (esim. hiilikartta-työkalulla) • Selvitetään ennallistamiseen soveltuvat kohteet kunnan alueelta • Tuodaan pitkällä aikavälillä metsien käyttöä koskevat tavoitteet osaksi kaukolämmön siirtymää kohti polttoon perustamattomia menetelmiä (ks. energiaa koskevat toimenpiteet) 	<div data-bbox="805 190 1141 257">Suunnittelu ▼</div>
<ul style="list-style-type: none"> • Tehdään tarvittavat luontoselvitykset • Viestitään avoimesti asukkaiden suuntaan 	<div data-bbox="805 638 1141 705">Toteutus ▼</div>
<ul style="list-style-type: none"> • Vieraslajien aktiivinen torjunta sekä kunnan, asukkaiden että maatalousyrittäjien toimesta. • Kunta jatkaa aluekeräyspisteiden organisoimista ja kehittää uusia kannustavia tapoja vieraslajitorjuntaan (esim. talkoot, kampanjat). • Tehdään yhteistyötä Priodiversity-hankkeen toimenpiteissä, mm. maakunnan lumo-ohjelma • Tehdään yhteistyötä myös muiden käynnistyvien, luonnon monimuotoisuutta ja ennallistamista edistävien hankkeiden kanssa 	<div data-bbox="805 929 1141 996">Valmis ▼</div>
<ul style="list-style-type: none"> • Vahvistetaan lasten ja nuorten luontosuhdetta suosimalla ulkona tapahtuvaa opetusta varhaiskasvatuksessa ja kouluopetuksessa mahdollisuuksien mukaan esim. Palolammen ympäristössä • Altistetaan oppilaita opetuksessa luonnon terveysvaikutuksille • Pidetään esillä luonnon monimuotoisuudesta aiheutuvia terveyshyötyjä 	<div data-bbox="805 1332 1141 1400">Suunnittelu ▼</div>
<ul style="list-style-type: none"> • Suositaan kotimaisia siemenseoksia • Hyödynnetään soveltuvat läjitysmaat mahdollisuuksien mukaan niittykumpuina 	<div data-bbox="805 1780 1141 1848">Toteutus ▼</div>

	<input type="text" value="Toteutus"/>
--	---

astoivat itseensä hiilidioksidia kasvun aikana, jotka vapautuvat esimerkiksi poltettaessa syvät tarpeeksi suurina. Puun käyttökohteella on suuri merkitys hiilivarastoihin, sillä suurimmista energiaraaka-aineista Suomessa, on sen käytön oltava kestävä.

ksen keskittyminen lisää painetta rakentaa tiheästi, joka voi vaikuttaa paikallisten hiilipitkiä matkoja, tulee jatkossakin kiinnittää huomiota paikallisiin luontokohteisiin niissä svatus ja asukkaiden osallistaminen ovat eräitä keinoja luonnon monimuotoisuudesta

Saatavissa:

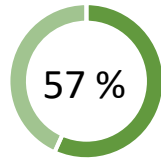
<https://www.ymparisto.fi/fi/ymparisto/ilmastonmuutos/ilmastonmuutos>

n merkittäviä päästövähennysmahdollisuuksia on
issa:

<https://www.luke.fi/fi/luonnontieteet/kasvihuonekaasuinventointi>
<https://ilmastopaneeli.fi/ilmastonmuutos/merkittavia-paastovahennysmahdollisuuksia>
<https://www.metsa.fi/vastuu>

varastointia metsätalouden keinoin. Viitattu:

<https://www.metsa.fi/vastuu/ilmastonmuutos/ilmastonmuutos>

in metsästä korjattava puusto, metsä toimii
tä vapautuu hitaasti puuston lahotessa. Tällainen

neniä ja taimia, vajaatuottoisten metsien
ottaminen muiden käyttömuotojen hyväksi,

n hiilivarastoa, sekä muiden kasvihuonekaasujen,
aankäytön muutoksen ja metsätalouden
(LUKE, Suomen ilmastopaneeli)

Muistiinpano / vastuhenkilö

Ryhdytään laatimaan
metsänhoitosuunnitelmaa, tekninen
johtaja

Ympäristönsuojeluviranomainen, tekninen johtaja, Luumäen Energia Oy

Kunnan tiedottaja, tekninen johtaja, ympäristönsuojeluviranomainen

Tekninen johtaja, ympäristönsuojeluviranomainen

Sivistystoimi

Tekninen toimi

Ympäristönsuojeluviranomainen

sa. Onkin tärkeää harjoittaa harkittua metsätaloutta, esimerkiksi rakennuskäytössä puu pitää sitomansa

livarastojen määrään ja luonnon monimuotoisuuteen. den biodiversiteetti-, hiilensitomis- että virkistysarvon a huolehtimiseen.

[ymparistoaiheet/ilmasto-ksen-hillinta](#)

[onvaratieto/tiedetta-ja-taario/kasvihuonekaasuinventaarion-](#)

[stopeneeelin-raportti-turvemaiden-nahdollisuuksia-on-suomessa-hyodynnetty-](#)

[llinen-nastoviisas-metsatalous/](#)

yhteistyönä

Lue lisää ilmastonmuutoksen vaikutuksista matkailuun tauluko

Toimenpide

Edistetään alueen luonto- ja kulttuurihistoriamatkailua kestävän matkailun periaatteiden mukaisesti

Korostetaan kestävän matkailun merkitystä ja sen hyötyjä liiketoiminnalle

Seurataan kestävän matkailun periaatteiden toteutumista ja pidetään yllä jatkuvaa dialogia ja yhteistyötä matkailualan toimijoiden kanssa kestävien käytäntöjen kehittämiseksi ja levittämiseksi.

Lisätietoja ilmastonmuutoksen hillinnän vaikutuksista matkai

Matkailulla on vaikutusta kasvihuonepäästöihin, joiden merkitt ulkomaanmatkoilla lentoliikenteestä. Kunnilla on edessään haa tullessaan.

Kuntien tulisi eritoten suosia kotimaan, ja nimenomaan lähiseu aluetta, olematta haitaksi alueen ympäristölle. Kannustamalla p matkailukohteisiin, voi kunta olla edistämässä kestävää matkai

Lähteet:

Ilmasto-opas. Matkailu ja virkistys – Hillintä. Viitattu: 24.10.202

VisitFinland. Kestävän matkailun tila. Viitattu: 24.10.2025. Saat

Taulukon tekninen kortti

22 %

78 %

n alta.

Toimepiteen kuvaus	Ei toteutuksessa
<ul style="list-style-type: none"> • Kehitetään alueen melonta-, retkeily- ja pyöräilyreitistöjä kestävästi, virkistysarvot säilyttäen ja niin, ettei luonto kulu • Säilytetään alueella olevien kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden kuten Salpalinjan ja Kotkaniemen kunto ja arvostus sekä lisätään tunnettuutta mm. kehittämällä kestäviä matkaketjuja alueellisella yhteistyöllä 	<input type="text" value="Toteutus"/> ▼
<ul style="list-style-type: none"> • Rohkaistaan erityisesti yrityksiä kehittämään kestäviä toimintatapoja, kuten energiatehokkuutta, jätteen vähentämistä ja paikallisten resurssien hyödyntämistä • Tuetaan erityisesti ympäristöystävällisten tuotteiden ja palveluiden kehittämistä • Edistetään tapoja, joilla yritykset voivat ottaa kestävä matkailun periaatteita jokapäiväiseen toimintaan 	<input type="text" value="Ei toteutuksessa"/> ▼
<ul style="list-style-type: none"> • Autetaan yrityksiä seuraamaan ja arvioimaan toteutettujen ratkaisujen vaikutuksia ympäristöön, talouteen ja yhteisöön. • Opastetaan yrityksiä keräämään palautetta matkailijoilta, yhteistyöyrityksiltä ja yhteisöltä kestävyuden parantamiseksi • Huomioidaan yhteisessä markkinoinnissa ponnistelut ja tulokset kestävä matkailun edistämiseksi 	<input type="text" value="Ei toteutuksessa"/> ▼

iluun:

tävyys riippuu enimmäkseen kulkutavasta. Kotimaanmatkailussa suurimmat päästöt kasvate – kasvattaa vetovoimaansa ja tukea matkailuyrittäjien elinkeinoa, mutta myös vä

idun matkailua. Luonto- ja kulttuurihistoriamatkailua edistämällä voidaan parhaimmillaan paikallisia matkailuyrityksiä tekemään ilmastoviisaita päätöksiä ja mahdollistamalla v

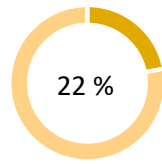
ilualueella.

25. Saatavissa:

<https://www.ilmasto-opas.fi/>

avissa:

<https://www.visitfinland.fi/49>

mintaan, resurssiinsaaseen kuluttamiseen ja

Muistiinpano / vastuhenkilö

Ympäristönsuojeluviranomainen,
kunnanjohtaja

Kunnanjohtaja

Kunnanjohtaja

aiheutuvat yksityisautoilusta, kun taas
ihentää päästöjä, joita lisääntynyt matkailu toisi

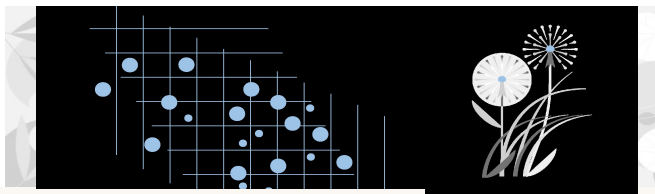
illaan edistää alueen elinkeinoelämää ja elävöittää
rähpäästöistä liikkumista paikallisiin

[artikkelit/matkailu-ja-virkistys-hillinta](#)

[9d9fd/globalassets/visitfinland.fi/vf-julkaisut/2025/kestavan-matkailun-tila-2024.pdf](#)

|

Vesistöjen ja pohjavesien kestävä käyttö tukee ilmastot hallintaan, haitallisten päästöjen ehkäisyyn ja yhteistyö jätevesiratkaisuilla, hulevesien hallinnalla sekä ympärist

Lue lisää ilmastonmuutoksen vaikutuksista vesistöihin t

Toimenpide

Kuntamarkkinoinnissa pidetään esillä puhtaita vesistöjä

Kerätään tietoja pienempien vesistöjen laadusta

Tehdään töitä vesistöjen hyvän laadun eteen

Säilytetään pohjavesien laatu hyvänä

Tehdään yhteistyötä Taavetin päiväkodin kanssa vesiteeman integroinnissa varhaiskasvatukseen

Lisätietoja ilmastonmuutoksesta ja vesistöistä:

Ilmastonmuutoksen lisäämät paineet vesistöihin ja pohja ja heikentää pohjaveden muodostumista. Luonnonmuk Kattavat suunnitelmat vesistöjen suojelemisesta, saastu asioista, mihin kunta voi kannustaa osana omia ilmasto

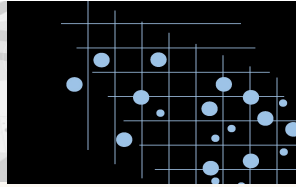
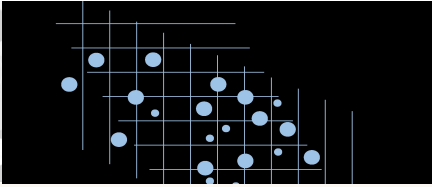
Lähteet:

Ilmastoikkuna. Vesistöjen ilmastokestävyys. Viitattu: 24

Suomen vesiensuojeluyhdistysten liitto. Ilmastonmuut

Taulukon tekninen kortti

73 %   27 %

VESISTÖ JA POHJAVEDET

tavoitteita, luonnon monimuotoisuuden säilymistä ja turvallisen veden saannin turvaamiseen eri toimijoiden välillä. Kunta voi vaikuttaa vesistöjen ja pohjavesien suojeluun muun muassa kasvatuksella ja tiedottamisella.

taulukon alta.

Toimepiteen kuvaus	Ei toteutuksessa
<ul style="list-style-type: none"> • Vesistöt pidetään puhtaina ja huolehditaan riittävästä suojelusta • Kuntamarkkinointi panostaa vesistön ja luonnon esille nostoon: tiedotetaan avoimesti vesistöihin vaikuttavista seikoista.	<input type="text" value="Toteutus"/> ▼
<ul style="list-style-type: none"> • Huomioidaan kesäisin vedenlaatu ja huolehditaan omalla toiminnalla vesien suojelusta • Kunta kerää vesinäytteitä ja tekee yhteistyötä Länsi-Saimaan kuntien kanssa	<input type="text" value="Toteutus"/> ▼
<ul style="list-style-type: none"> • Lisätään hoitokalastusta • Niitetään ruovikoita • Ranta-asukkaita ohjeistetaan kestävään toimintaan • Toteutetaan pienvesistöjen suojeluprojekteja • Noudatetaan pohjavesien suojeluun tehtyä suojelusuunnitelmaa	<input type="text" value="Toteutus"/> ▼
<ul style="list-style-type: none"> • Pohjavesialueet kaavoitetaan ja ne huomioidaan kaavoitusmääräyksissä • Huomioidaan pohjavesialueet ympäristöluvissa ja lupien mukaisten toimenpiteiden toteutus ja valvonta. Ympäristölautakunta antaa lausunnot koskien kaavoitusta • Opastetaan ja neuvotaan pohjavesialueilla sijaitsevia maatiloja	<input type="text" value="Toteutus"/> ▼

• Taavetin päiväkotia on Vihreän lipun päiväkotia, jonka teema vaihtuu toimintavuosittain. Toimintavuonna 2024-2025 teemana on vesi.

Valmis

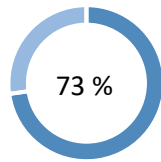

ijavesiin kasvattavat tulvariskiä, ravinnekuormitusta ja kuivuusjaksoja, mikä mm. lisää kaisilla ratkaisulla kuten kosteikkoja ja viherpainanteita rakentamalla kunta voi osalta umisriskien hallinnasta ja veden säästön tukemisesta ovat avainasemassa. Myös asuk tekojaan.

1.10.2025. Saatavissa:

<https://ilmastoikkuna.ely-kes/ilmastokestavvs/>

os on täällä. Aquarius. Viitattu: 24.10.2025. Saatavissa: <https://vesiensuojelu.fi/wp-c>

amista. Se perustuu vastuulliseen vesivarojen
uun muassa maankäytön suunnittelulla,

Muistiinpano / vastuhenkilö

Kunnan tiedottaja,
ympäristönsuojeluviranomainen

Ympäristönsuojeluviranomainen

kts edellä

kts edellä, maaseutuviranomainen

tekninen johtaja on käynyt puhumassa vesiteemasta, Sivistystoimi

ä rehevöitymistä, muuttaa vesistöjen ekosysteemejä
aan avittaa vesistöjen sietokykyä ilmaston vaihtelulle.
kkaiden osallistaminen vesiensuojeluun on yksi

[kus.fi/kehittamiskohde/vesistojen-](https://www.kuus.fi/kehittamiskohde/vesistojen-)

[content/uploads/2020/12/Aquarius-2020-2021.pdf](https://www.kuus.fi/content/uploads/2020/12/Aquarius-2020-2021.pdf)

Kierrätys ja kiertotalous vähentävät luonnonvarojen kulutusta, mahdollisimman pitkään, ja jätteet nähdään resurssina. Kunta vastuuullisiin valintoihin.

Lue lisää ilmastonmuutoksen vaikutuksista kierrätykseen ja kiertotalouteen.

Toimenpide

Mahdollistetaan jätteiden oikeaoppinen kierrätys

Jatketaan hyviä käytäntöjä kunnan kierrätysmyymälän toiminnassa

Lisätietoja ilmastonmuutoksen hillitsemisestä kiertotaloudessa

Kierrätys ja kiertotalous on oleellisessa osassa ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja vähentämistä niiden tuotantoon, kuljetukseen ja materiaalienkin kohdalla.

Kunnissa kiertotalouden periaatteita tulisi sisällyttää strategiaan ja osallistaminen ja tietoisuuden kasvattaminen erilaisilla kampanjoilla ja yritysten yhteistyötä kiertotaloustyössä. Tehokas ja toimiva jätteenkierrätys on keskeinen osa kiertotaloutta.

Lähteet:

Sitra. Kiertotalous on avain luontokadon pysäyttämiseen. Viitattu: 2023

Sitra. Kuntien kiinnostavimmat kiertotalousteot. Viitattu: 2023

Ilmastotalkoot.fi. Kiertotalous ja sen merkitys ilmastonmuutokseen. Saatavissa: <https://www.ilmastotalkoot.fi/kiertotalous-ja-sen-merkitys-ilmastonmuutokseen/>

Taulukon tekninen kortti

33 %

67 %

KIERRÄTYS JA KIERTOTALOUS

pienentävät ympäristökuormitusta ja tukevat kestävästä yhteiskuntaa. Kiertotaloudesta voi edistää kiertotaloutta esimerkiksi kehittämällä jätehuoltoa, tukemalla korjaus- ja

kiertotalouteen taulukon alta.

Toimepiteen kuvaus	Ei toteutuksessa
<ul style="list-style-type: none"> Jäteasemien aukioloajoista tiedotetaan ja varmistetaan, että aukioloajat toteutuvat ilmoitetun mukaisesti. Tehdään tiedotuksessa yhteistyötä EKJH:n kanssa ja viestitään jätteiden oikeista kierrätystavoista, muun muassa bio- ja tekstiilijätteen osalta Varmistetaan, että kunnan omissa kohteissa on riittävät jätteiden keräys- ja lajittelumahdollisuudet	<input type="text" value="Toteutus"/> ▼
	<input type="text" value="Ei toteutuksessa"/> ▼

sa:

ksen hillitsemistä, sillä se vähentää neitseellisten raaka-aineiden tarvetta tuotteiden valmistukseen liittyviä päästöjä ja vähentäen luontokatoa. Kiertotaloutta voi harjoittaa

an ja johtamiseen. Hankinnoissa voi suosia elinkaareltaan viisaampia valintoja, ja raketin avulla lisää kiertotalousosaamista. Erilaisten hankkeiden ja toimenpiteiden avulla jätteiden huolto takaavat hyvät mahdollisuudet kierrättää materiaaleja.

ttu: 23.10.2025. Saatavissa:

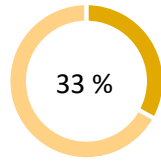
<https://www.sitra.fi/artikkelit/pysayttamiseen/>

23.10.2025. Saatavissa:

<https://www.sitra.fi/hankkeet/>

lutoksen torjunnassa. Viitattu: 23.10.2025.

<https://ilmastotalkoot.fi/kiertokorjauksen-torjunnassa/>

issa materiaalit ja tuotteet pysyvät käytössä
uudelleenkäyttöpalveluita sekä ohjaamalla asukkaita

Muistiinpano / vastuhenkilö

Tekninen toimi, kunnan tiedottaja

Toiminta lopetettu 12/2025.

valmistuksessa, pitäen materiaalit kierrossa
niin yksittäisten esineiden kuin teollisuuden

entamisessa suosia uusiomateriaaleja. Kuntalaisten
daan yhdistää kuntalaisten, kunnan ja alueen

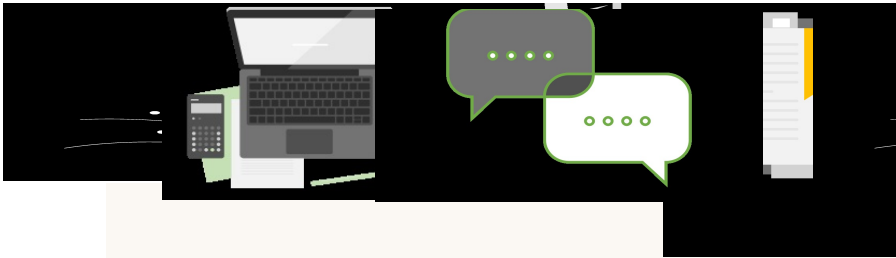
[t/kiertalous-on-avain-luontokadon-](#)

[t/kuntien-kiinnostavimmat-kiertalousteot/](#)

[totalous-ja-sen-merkitys-ilmastonmuutoksen-torjunnassa/](#)

|

Avoin viestintä ja aktiivinen osallistaminen vahvistavat tiedottamista, vuoropuhelua ja mahdollisuuksia vaikutt

Lue lisää ilmastonmuutoksen vaikutuksista viestintään t

Toimenpide

Luodaan käytännöt, alustat ja tavoitteet kunnan ilmastoviestinnälle hyödyntäen alueellista tukea ja yhteistyömahdollisuuksia

Tehdään ilmastosuunnitelmaa ja ilmastotyötä tutuksi kuntaorganisaatiossa

Kunta kannustaa ja näyttää esimerkkiä toteuttamalla ilmastoviestintää asukkaille, yrityksille ja naapurikunnille

Lisätietoja ilmastonmuutoksen hillitsemisen vaikutuksista

Vaikuttava ilmastoviestintä tavoittaa yksilöt, yhteisöt ja yksilöt ja yhteisöt voivat omilla toiminnoillaan vaikuttaa ilmastotavoitteista, miten ne näkyvät kuntalaisten arjessa koskettavat suurempaa ihmisjoukkoa ja luomaan kunnassa

Lähteet:

Pohjois-Karjala Maakuntaliitto. Vaikuttavan ilmastoviestinnän

Taulukon tekninen kortti

89 %   11 %

VIESTINTÄ JA OSALLISTAMINEN

kuntalaisten luottamusta ja sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin. Kriisinkäyvyyden ja luottamuksen lisäämistä. Kunta voi tukea osallistumista tarjoamalla helposti saavutettavia kanavia ja huomioiden eri osapuolien tarpeita.

taulukon alta.

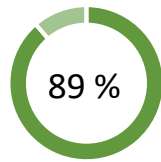
Toimepiteen kuvaus	Ei toteutuksessa
<ul style="list-style-type: none"> • Perustetaan ilmasto-osio kunnan verkkosivuille • Tehdään säännöllistä some-viestintää, jota tukee ilmastoviestinnän vuosikello • Tehdään ajankohtaisten viestintäasioiden osalta yhteistyötä naapurikuntien ja yhteistyökumppaneiden kanssa • Tehdään ristiin linkitystä ja nostetaan toistemme hyviä ja kannustavia uutisia 	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"> Valmis ▼ </div>
<ul style="list-style-type: none"> • Opitaan tunnistamaan, mitkä aiheet jo tehdyssä viestinnässä ovat ilmastoviestintää ja lisätään ilmastoviestintä luontevaksi osaksi kunnan muuta viestintää • Toteutetaan ilmastoviestintää laajasti yli toimialarajojen 	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"> Valmis ▼ </div>
<ul style="list-style-type: none"> • Kannustetaan asukkaita päästövähennyksiin viestimällä säännöllisesti kunnan ilmastotyöstä sekä ilmastotyön mahdollisuuksista • Pidetään ilmastoasioita esillä mm. yrityskäynneillä ja tilaisuuksissa • Viestitään Taavetin päiväkodin Vihreän Lipun toiminnasta 	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"> Toteutus ▼ </div>

ista viestintään:

yritykset, kannustaen niitä ilmastotekoihin. Viestinnällä kerrotaan, miten ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja auttaa osallistamaan alueen yksilöitä ja toimijoita. Hyvä ilmasto ei ole vain yritysten etu, vaan se luo vuorovaikutusta molempiin suuntiin. Parhaimmillaan onnistunut viestintä on sellaista, johon asukkaatkin tahtovat osallistua omatoimisesti ilmastotoeillaan.

stinnän opas. Viitattu: 23.10.2025. Saatavissa:

<https://pohjois-karjala.fi/wp-content/uploads/2024/01/Ilm>

kestävän kehityksen edistäminen edellyttävät selkeää
noimalla eri ryhmien tarpeet viestinnässä.

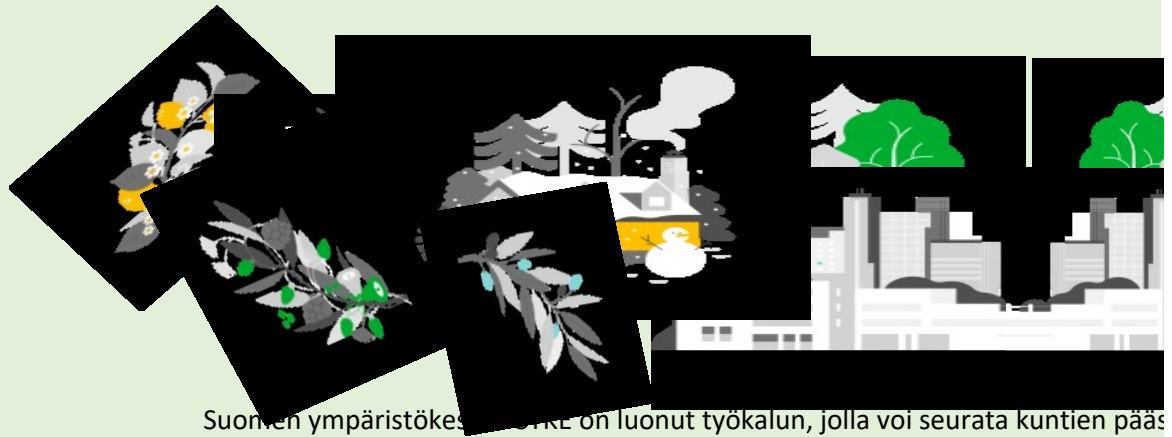
Muistiinpano / vastuhenkilö

Kunnan tiedottaja, muuten tehty mutta
viestitään vielä Taavetin päiväkodin
Vihreän lipun toiminnasta.

muutos vaikuttaa kunnassa sen asukkaisiin, miten
viestintä kertoo avoimesti kunnan
kä voi auttaa kuntaa päätöksenteossa asioissa, jotka

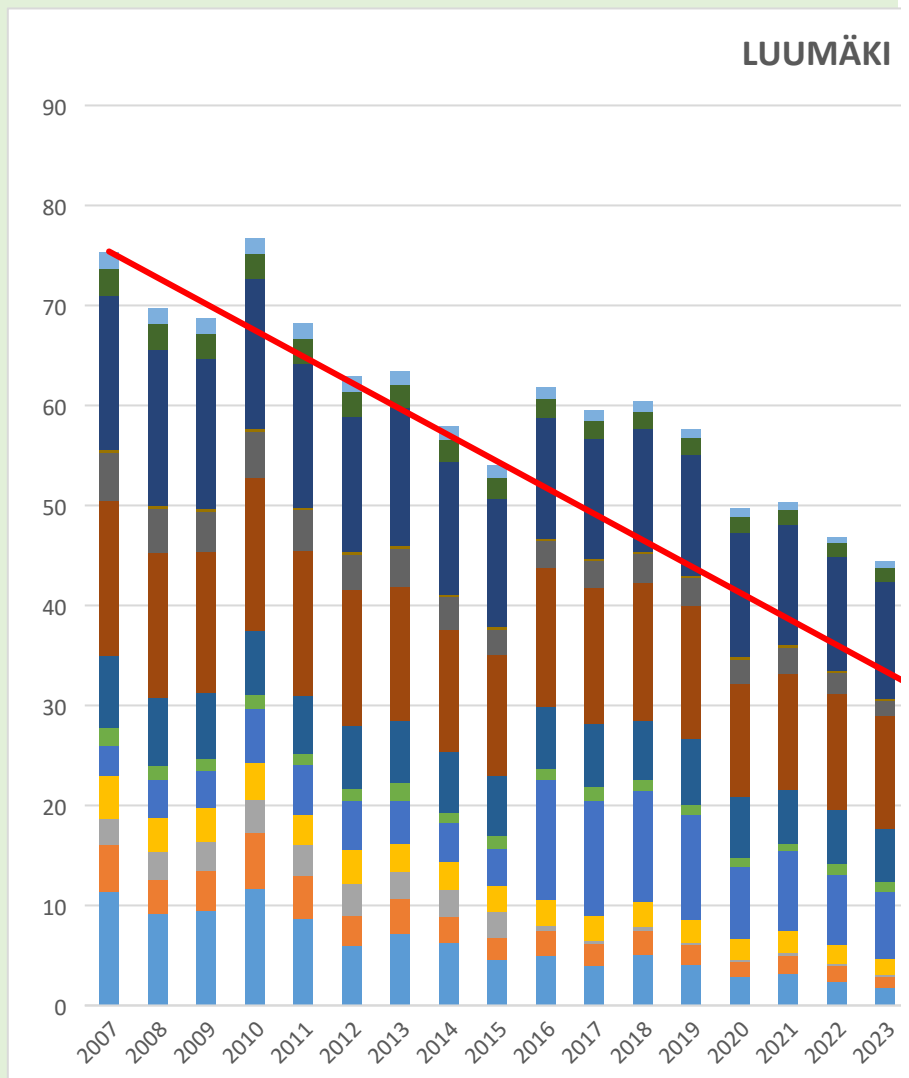
[viestintä- ja viestinnän-opas_valmis.pdf](#)

Suomen ympäristökeskus SYKE on luonut työkalun, jolla voi seurata kuntien päästökunnassa seuraava HINKU-kuntien päästöalennuksen trendiä (80 % päästöalennus vuoteen 2033 saakka). Voit päivittää uusimmat kunnan päästötiedot sitä mukaan, kun ne julkaistaan Hii

SYKE - kuntien ja alueiden khk-päästöt

LUUMÄKI	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kulutussähkö	11,3	9,1	9,4	11,6	8,6	5,9	7,1
Sähkölämmitys	4,7	3,4	4	5,6	4,3	3	3,5
Kaukolämpö	2,6	2,8	2,9	3,3	3,1	3,2	2,7
Öljylämmitys	4,3	3,4	3,4	3,7	3	3,4	2,8
Muu lämmitys	3	3,8	3,7	5,4	5	4,9	4,3
Teollisuus	1,8	1,4	1,2	1,4	1,1	1,2	1,8
Työkoneet	7,2	6,8	6,6	6,4	5,8	6,3	6,2
Tieliikenne	15,5	14,5	14,1	15,3	14,5	13,6	13,4
Raideliikenne	4,8	4,4	4	4,6	4,1	3,5	3,8
Vesiliikenne	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3
Maatalous	15,4	15,6	15	15	14,4	13,5	13,8
Jätteiden käsittely	2,7	2,6	2,5	2,5	2,5	2,5	2,3
F-kaasut	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,4
Päästöhyvitykset	0	0	0	0	0	0	0
kokonaispäästöt, ktCO₂e	75,4	69,5	68,7	76,6	68,4	62,6	63,4
per asukas, tCO₂e	14,5	13,4	13,3	14,9	13,4	12,5	12,7
asukasluku	5200	5179	5179	5147	5119	5022	4992

Hinku-laskenta ilman päästöhyvityksiä

Trendiviiva   75,4   72,77739   70,15478   67,53217   64,90957   62,28696   59,66435

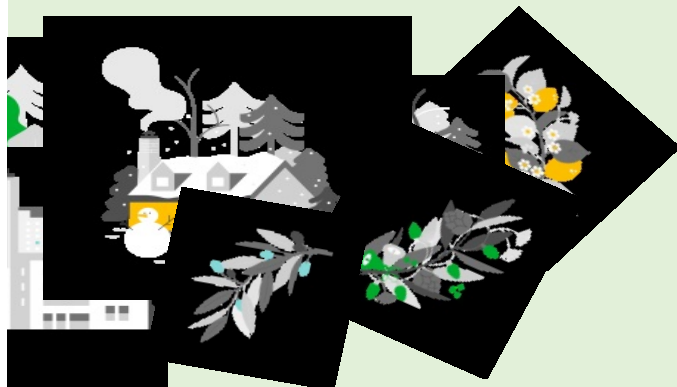

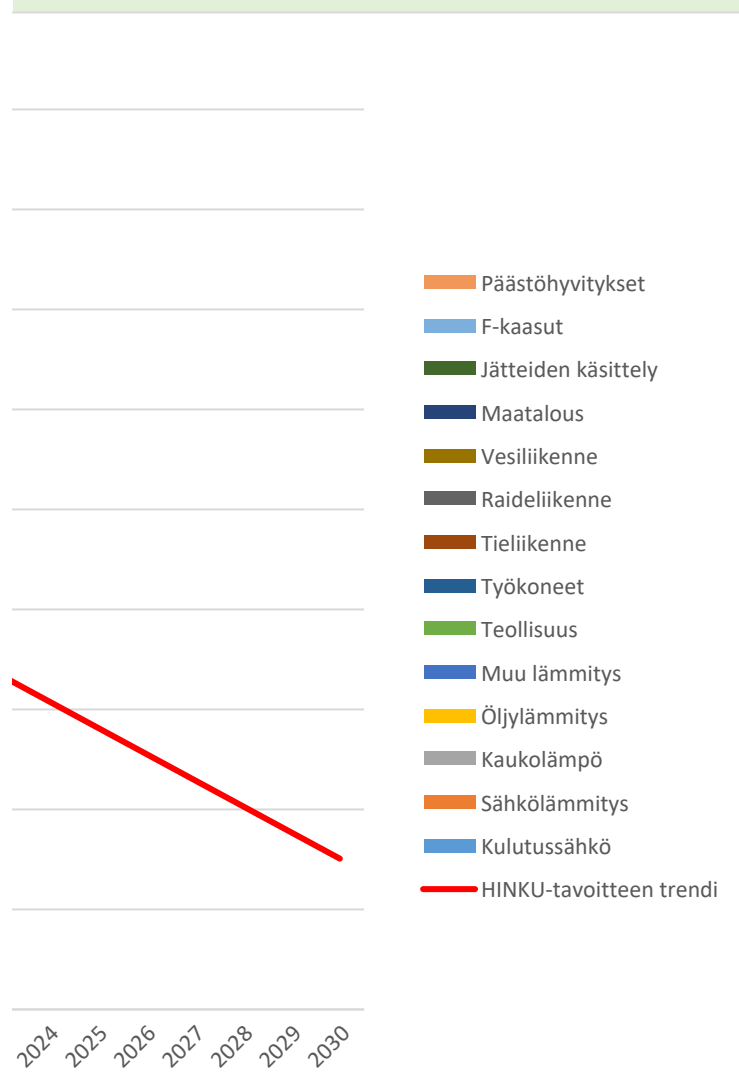

stökehitystä. Tällä sivulla voi seurata, kuinka nykyinen päästökehitys vuodesta 2007 vuoteen 2030) ilman päästöhyvityksiä. Taulukkoon ineutraali Suomi -sivustolle.

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
6,2	4,5	4,9	3,9	5	4	2,8	3,1	2,3
2,6	2,2	2,5	2,2	2,4	2	1,5	1,8	1,6
2,7	2,6	0,5	0,3	0,4	0,2	0,2	0,3	0,2
2,8	2,6	2,6	2,5	2,5	2,3	2,1	2,2	1,9
3,9	3,7	12	11,5	11,1	10,5	7,2	8	7
1	1,3	1,1	1,4	1,1	1	0,9	0,7	1,1
6,1	6	6,2	6,3	5,9	6,6	6,1	5,4	5,4
12,2	12,1	13,9	13,6	13,8	13,3	11,3	11,6	11,6
3,3	2,5	2,7	2,7	2,9	2,8	2,4	2,6	2,1
0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2
13,3	12,8	12,1	12	12,3	12,1	12,4	12	11,4
2,2	2,1	1,9	1,8	1,7	1,7	1,6	1,5	1,4
1,4	1,3	1,2	1,1	1,1	0,9	0,9	0,8	0,6
0	0	0	0	0	0	0	0	0
58	53,8	61,8	59,8	60,3	57,8	49,8	50,3	46,9
11,7	11,1	12,8	12,6	12,9	12,5	11	11,3	10,6
4949	4860	4831	4747	4662	4636	4543	4473	4421

57,04174 54,41913 51,79652 49,17391 46,5513 43,9287 41,30609 38,68348 36,06087

2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1,7							
1,1							
0,2							
1,6							
6,7							
1							
5,3							
11,3							
1,5							
0,2							
11,7							
1,4							
0,7							
0							
44,3							
10,1							
4396							

33,43826 30,81565 28,19304 25,57043 22,94783 20,32522 17,70261 15,08

